

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Kateřina Sváčková

Název práce: Antropologické základy sociální filosofie v osvícenství

Vedoucí práce: PhDr. Daniel Špelda, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Kateřina Sváčková si ve své práci vytkla poměrně náročný cíl: „Cílem předložené práce bude ukázat a vysvětlit antropologické základy v osvícenské sociální filosofii z pohledu hlavních myslitelů doby. Tento záměr vychází z předpokladu, že sociální filosofie se vždy odvozovala z nějaké antropologické koncepce přirozenosti člověka“ (s. 1). K naplnění tohoto cíle Sváčková rozdělila svoji práci do dvou symetricky organizovaných částí: První část pojednává o koncepcích přirozeného stavu několika novověkých a osvícenských filosofů. Tyto koncepce Sváčková přibližuje především analýzou tří dobře zvolených kategorií spojených s výkladem přirozeného stavu: svoboda, rovnost a morálka. Ve druhé části se pak Sváčková zabývá osvícenskými koncepcemi státního zřízení, které opět vysvětluje pomocí tří kategorií: svoboda, rovnost a morálka. Ve své práci Sváčková srozumitelně, s přehledem, s oporou v literatuře a s metodickou rozvahou představuje obtížnou problematiku osvícenské sociální filosofie. Domnívám se proto, že cíl bakalářské práce byl svrchovaně naplněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Náročnost úkolu, který si Sváčková vytkla, spočívala zejména v tom, že si jeho naplnění vyžadovalo poměrně silnou schopnost syntetického uvažování: Bylo třeba načíst řadu titulů primární literatury, osvojit si standardní výkladová hlediska ze sekundární literatury a pak ze všech zdrojů synteticky vytvořit smysluplný obraz toho, jak osvícenci vytvářeli na základě (často předem přijatých) antropologických tezí své koncepce přirozeného stavu a státního systému. Hrozilo značné nebezpečí, že se text práce rozpadne do nesouvislých fragmentů, ale Sváčková se tomuto riziku moudře vyhnula metodickou sebekázní: Nepouštěla se do žádných rozmáchlých a všezahrnujících náčrtů, ani nezůstala u izolovaných sond do jednotlivých filosofických děl, ale vybrala si z osvícenské sociální filosofie a antropologie tři důležité kategorie a sledovala, jak se tyto kategorie u různých autorů proměňovaly v souvislosti s tím, jak byly uplatňovány při výkladu přirozeného stavu a státního systému. Poměrně zdařile se tak Sváčkové daří ukazovat, jak antropologická konstrukce absence sociokulturního řádu (tj. představa přirozeného stavu) umožňovala vyložit vznik a povahu stávajícího nebo ideálního státního zřízení. Daří se jí tak přesvědčivě dokládat svou hlavní tezi: „Osvícenci se domnívali, že pouze na základě pochopení lidské přirozenosti je možné teoreticky zformulovat návrhy optimálního společenského uspořádání, které by z přirozenosti mělo vycházet“ (s. 41).

Mezi klady práce K. Sváčkové rovněž patří to, že se pevně opírá o vybraný soubor novověkých a osvícenských textů, a že veškerá tvrzení jsou tedy podpořena prokazatelnou znalostí pramenů. Současně Sváčková potvrzuje také obeznámenost s relevantní literaturou k tématu: a to jak českou (Coreth, Röd aj.), tak zahraniční (zejm. Haakonsen, Israel, Goldie, Duchet aj.). Zvláště zahraniční

práce přitom nejsou jednoduchou popularizační literaturou, ale poměrně náročnými odbornými texty, které u čtenářů již předpokládají určitý přehled o tématu.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Formální úpravu práce K. Sváčkové považuji za nadstandardní: úroveň vyjadřování, rozvinutá slovní zásoba, propracovanost syntaktických struktur, jakož i téměř úplná absence gramatických chyb jsou projevem spisovatelské zralosti, která podle mého soudu překračuje běžnou dnešní úroveň bakalářských studentů. – Na literaturu Sváčková odkazuje podle pravidel nakladatelství Filosofia. Činí tak systematicky a až na drobné výjimky korektně (např. pozn. 156 – není kurzíva v názvu; pozn. 111, před *Rozpravy* chybí „týž“).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Jako vedoucí práce bych chtěl nejprve zdůraznit, že K. Sváčková k psaní práce přistupovala zodpovědně – metodiku práce i výběr literatury se mnou svědomitě konzultovala. Dále bych chtěl na práci Kateřiny Sváčkové vyzdvihnout především čtyři věci: schopnost analyzovat poměrně velké množství pramenné literatury, schopnost načerpat inspirativní podněty ze sekundární literatury, metodickou ukázněnost a schopnost plynulého syntetizujícího výkladu. To neznamená, že práci se nedá nic vytknout: některé interpretace by mohly být hlubší (s. 23: Rousseauova obecná vůle), místy schází hlubší porozumění kontextu (např. právní praxe osvícenského absolutismu, s. 24) nebo scházejí detailnější znalosti předchozích dějin filosofie (s. 16: zdůvodnění morálky). Takové dílčí výhrady však nemohou zpochybnit fakt, že přestože má K. Sváčková jen omezené školení ve filosofii, podařilo se jí napsat práci, která zdařile naplňuje vytčený cíl a představuje zajímavý pokus o propojení dějin filosofie a dějin antropologie.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Sváčková uvádí, že osvícenci byli přesvědčeni, že v přirozeném stavu lidé disponovali značnou mírou svobody (s. 11). Na druhou stranu, v přirozeném stavu neexistovaly vědy, proto musel přirozený člověk žít v zajetí předsudků a pověr, tj. nemohl se chovat racionálně – a racionální uvažování je v osvícenském myšlení předpokladem autonomie a svobodného jednání (viz např. Kantovo „sapere aude“). Jak lze tento rozpor vysvětlit?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Výborně

Datum: 1. květen 2013

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

